Bilirkişi Raporu Tebliğ Edilmezse

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	15.10.2025	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/53511	Anayasa m.36, 5326 m.27, 1567 m.3, 6216 m.50

ÖZET

İhracat bedelinin yurda getirilmemesi nedeniyle verilen 19.903 TL idari para cezasına itirazda sulh ceza hâkimliği, başvurucuya tebliğ edilmeyen bilirkişi raporuna dayanarak itirazı reddetti; itiraz mercii de bu şikâyeti karşılamadı. AYM çelişmeli yargılama ihlali tespit etti.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/bilirkisi-raporu-tebligi-idari-para-cezasi-aym-2022-53511/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

(Başvuru Numarası: 2022/53511)

Karar Tarihi: 15/10/2025

R.G. Tarih ve Sayı: 19/1/2026 - 33142

Başvurucu: ... Su Teknolojileri İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret A.Ş.

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, idari para cezasının iptal edilmesi talebiyle sulh ceza hâkimliğine yapılan başvuruda uyuşmazlığın çözümünde esas alınan bilirkişi raporunun tebliğ edilmemesi nedeniyle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, bireysel başvuru konusu olayın geçtiği tarihte ihracat yapmakta olan bir vergi mükellefidir. Başvurucunun gerçekleştirdiği ihracata ilişkin alacakların transfer edildiği özel bankalar tarafından banka hesaplarında yapılan kontrolde bir kısım ihracat hesabının açık olduğu, ihracat bedelinin tamamının yurda getirilmediği, yasal tahsil süresinin de sona erdiği anlaşılmıştır.

Durumu tespit eden söz konusu bankalar, açık ihracat hesabı ihbar formu düzenleyerek formu başvurucunun mükellefi olduğu Alemdağ Vergi Dairesi Müdürlüğüne iletmiştir. Bunun üzerine Alemdağ Vergi Dairesi Müdürlüğü başvurucunun ihracat yaptığı ancak bu ihracata ilişkin bedelin tamamını yasal süre içinde yurda getirmediği yönünde İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) ihbarda bulunmuştur.

3. Başsavcılığa yapılan ihbarda başvurucunun müşterisi olduğu bankadan iletilen ihbar formlarına göre ihracatlara ilişkin bedellerin tamamının yurda getirilmediğinin ve tahsil süresinin sona erdiğinin anlaşıldığı belirtilmiştir. İhbarda ayrıca ilgili mevzuat çerçevesinde başvurucuya bildirimde bulunularak bahse konu ihracat hesaplarının kapatılmasını temin etmek üzere ihtarname gönderildiği ancak doksan gün süreli ihtarnameye rağmen söz konusu hesapların kapatılmadığı ve döviz alım belgesine bağlanmadığı ifade edilmiştir.

4. Başsavcılık, yaptığı inceleme sonucunda ihracat bedellerinin ilgili mevzuatta tayin edilen süre içinde yurda getirilmediği gerekçesiyle 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'un 3. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca başvurucu hakkında 19.903 TL idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.

5. Başvurucu; idari para cezasının iptal edilmesi talebinde bulunarak uyuşmazlık konusu ihracat bedellerinin yurda getirildiğini, buna ilişkin bankadan aldığı döviz alım belgesi ve ihracat bedeli kabul belgesinin itiraz dilekçesinin ekinde yer aldığını da belirtmiştir.

6. İtirazı inceleyen İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hâkimliği (Hâkimlik) dosyanın bilirkişiye tevdi edilmesine karar vermiştir. Bu karar uyarınca dosyanın kendisine tevdi edildiği bilirkişi, hazırladığı raporu 15/2/2022 tarihinde Hâkimliğe sunmuştur. Raporda; bedel getirme süresinin son gününün 13/4/2020 tarihi olduğu, başvurucu Şirketin 58.190 Amerikan dolarını yurda getirmekle beraber ilgili evrakların süresi içinde vergi dairesine ibraz edilmediğinin dosyada bulunan belgelerden tespit edildiği, Rusya Federasyonunun ihracat bedelinin yurda getirilmesinde gümrük beyannamesinde istisna tanınan ülkelerden biri olmadığı sonucuna ulaşıldığı bildirilmiştir. Dosyada bilirkişi raporunun başvurucuya tebliğ edildiğine ilişkin herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmamıştır.
7. Hâkimlik 16/2/2022 tarihinde başvurucunun itirazının reddine karar vermiştir. Kararda bilirkişi raporuna atıf yaparak "...idarece kabahat konusu eylemin belirlenmesi, değerlendirme ve tespitinin doğru olarak yapıldığı, cezaya konu eylemin sabit olduğu, buna ilişkin uygulanan ceza maddesi ile ceza miktarının usul ve yasaya uygun olduğunu..." belirtmiş, yedi gün içinde karara karşı itiraz yoluna başvurulabileceğini ifade etmiştir.

8. Başvurucu, yedi günlük yasal süre içinde Hâkimlik kararına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde diğerlerinin yanı sıra Hâkimlik kararında bilirkişi raporuna dayanılmışsa da bilirkişi raporunun Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) dosyasında görülmediğini ileri sürmüştür.

9. Başvurucunun itirazı, İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hâkimliğince (itiraz mercii) reddedilmiştir. Ret kararında "İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararının gerekçesinin yerinde olduğu ve kararda hâkimliğimizce değiştirilecek bir husus bulunmadığından talebin reddine karar vermek

gerekmiştir." şeklinde gerekçeye yer verilmiştir. Bu gerekçe dışında kararda herhangi bir değerlendirme bulunmamaktadır.

10. Başvurucu, nihai kararı 11/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 6/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu; Hâkimliğin kararına esas aldığı bilirkişi raporunun UYAP dosyasında görülmediğini, kendisine tebliğ edilmediğini, bu konudaki itirazlarının itiraz merciince değerlendirilmediğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

14. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri bakımından incelenmiştir.

15. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

16. Anayasa Mahkemesi, önüne gelen iddialara ilişkin birçok başvuruda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin kapsam ve içeriğini belirlemiştir. Kararlarda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerin Anayasa Mahkemesi tarafından incelendiği, başvuruculara delillerini sunma ve inceletme noktasında mahkemelerce uygun imkânların tanınması gerektiği, tarafların dinlenilmemesi ve taraflara delillere karşı çıkma imkânı verilmemesinin yargılama faaliyetinin hakkaniyete aykırı hâle gelmesine neden olabileceği vurgulanarak ilgili Anayasa kurallarının yorumlandığı anlaşılmaktadır (B. No: 2013/1134, 16/5/2013, §§ 32-37; B. No: 2012/660, 7/11/2013, §§ 42-48; B. No: 2012/998, 7/11/2013, §§ 34-42; B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 18-19; B. No: 2012/575, 8/5/2014, §§ 43-55; B. No: 2013/2237, 18/9/2014, §§ 55-65; B. No: 2013/6986, 5/11/2014, §§ 56-66; B. No: 2013/5957, 30/12/2014, §§ 33-40; B. No: 2013/1377, 25/3/2015, §§ 32-43; B. No: 2013/8756, 15/4/2015, §§ 37-48; B. No: 2013/1386, 16/4/2015, §§ 23-31; B. No: 2013/1020, 7/5/2015, §§ 22-35; B. No: 2013/1297, 13/4/2016, §§ 27-37; B. No: 2014/5633, 18/5/2016, §§ 25-30; B. No: 2014/7806, 21/9/2016, §§ 38-44; B. No: 2013/8413, 21/4/2016, §§ 24-31; B. No: 2014/10634, 26/10/2016, §§ 27-31; B. No: 2014/12206, 21/9/2017, § 21; B. No: 2015/22, 15/1/2020, § 56).

17. Çelişmeli yargılamanın bir amacı da dosyaya bir görüşün/talebin girmesini sağlamakla sınırlı olmayıp onun mahkemece dikkate alınarak bir sonuca ulaşılmasını sağlamaktır. Çelişmeli

yargılama ilkesi, sanığın aleyhindeki delillerin çelişmeli bir usul ile mahkemeye sunulmasını ve sadece tanıkların değil diğer delillerin de tartışılmasını gerektirir. Böylelikle başvurucular, delilin davayla ilgisini ve ağırlığını değerlendirerek güvenirliği hususundaki iddia ve itirazlarını dile getirebilecektir (B. No: 2014/10634, § 28).

18. Somut olayda başvurucu hakkında uygulanan idari yaptırım kararı, başvurucunun gerçekleştirdiği ihracattan doğan alacakların tamamını ilgili mevzuatta belirlenen yasal süre içinde yurda getirmemesine dayanmaktadır. Başvurucu, söz konusu idari yaptırım kararının iptal edilmesi talebiyle Hâkimliğe yaptığı başvuruda ihracat bedellerinin yurda getirildiğini ileri sürmüştür. Hâkimlik, dosyanın bilirkişiye tevdi edilmesine karar vermiş ve bilirkişi tarafından dosyaya sunulan raporu dikkate alarak başvurucu hakkında uygulanan idari yaptırım kararında itirazın reddine karar vermiştir (bkz. § 7). Hâkimliğin gerekçeli kararına göre uyuşmazlığın çözümünde bilirkişi raporunun değerlendirmeye alındığı hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bununla birlikte bilirkişi raporunun başvurucuya tebliğ edildiğine ilişkin herhangi bir bilgi veya belgeye dosya içeriğinde rastlanmamıştır.

19. Başvurucu, yedi günlük yasal süre içinde Hâkimlik kararına itiraz etmiş; itiraz dilekçesinde -diğerlerinin yanı sıra- bilirkişi raporunun UYAP dosyasında olmadığını belirtmiştir (bkz. § 8). İtiraz mercii ise başvurucunun itirazını "İtiraz konusu kararda açıklanan gerekçelere, kararın veriliş şekline göre, hukuka, dosyadaki bilgi ve belgelere aykırı bir yön bulunmadığı, itiraz nedenlerinin yerinde olmadığı sonuç ve vicdani kanaatine varılmakla itirazın reddine karar vermek gerekmiştir." şeklindeki gerekçeyle reddetmiştir (bkz. § 9). İtiraz mercii, başvurucunun bilirkişi raporunun UYAP dosyasında olmaması yönündeki savunması hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır.

20. Sonuç olarak yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde idari yaptırım kararında itirazın reddine karar verilirken hükme esas alınan raporu inceleme, yorumda ve itirazda bulunma imkânına sahip olmayan başvurucunun itiraz aşamasında rapora ilişkin dile getirdiği iddia ve taleplerinin karşılanmadığı anlaşılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu, ihlalin tespiti talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. [GK], B.

No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hâkimliğine (2021/6922 D.İş) GÖNDERİLMESİNE,

D. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 15/10/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.